

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2009 m. lapkričio 5 d.

Statistikos departamento paskelbtas trečiojo ketvirčio pirmasis BVP įvertis rodė gerokai lėtesnį nei tikėtasi – 14,3 proc. – BVP mažėjimą per metus, o pagal sezoniskumą ir darbo dienų įtaką pakoreguotas BVP buvo 6 proc. didesnis nei ankstesnį ketvirtį. Remiantis šiais duomenimis, ekonomika pasiekė lūžio tašką ir pradėjo atsigauti. Nors šalies ūkyje matyti stabilizavimosi ženklų, duomenų rodomas ekonomikos atsigavimas kol kas vertintinas atsargiai. Pirmą, pastaruoju metu išsiskyrė realiojo ir nominaliojo BVP tendencijos: realiajam BVP pradėjus didėti, nominalusis BVP toliau mažėjo. Tai lėmė staigūs BVP defliatoriaus pokyčiai, paskutiniiais ketvirčiais neatitikę gamintojų, vartotojų ir kitų kainų raidos. Antra, aiškesnių atsigavimo požymių nematyti ir iš kitų makroekonominių rodiklių. Pavyzdžiui, trečiąjį ketvirtį padidėjo eksportas ir apdirbamosios pramonės produkcijos mastas, tačiau investicinių prekių importas liko panašaus lygio kaip ir antrąjį ketvirtį, o mažmeninės prekybos, leidžiančios spręsti apie gyventojų vartojimo kaitą, nuosmukis buvo didesnis nei anksčiau.

Palyginti su liepos mėn., bendras šalies ūkio vertinimas pagerėjo, atsižvelgiant į mažesnę nei anksčiau skelbta BVP kritimą antrąjį metų ketvirtį, palankesnius vartotojų ir gamintojų pasitikėjimo rodiklius bei gerokai optimistiškesnius pasaulio ekonomikos atsigavimo lūkesčius. Pastaruoju metu užsienio valstybių artimiausių metų BVP prognozės pamažu gerinamos. Tikimasi, kad greičiau atsigaus didžiosios pasaulio šalys – JAV ir Japonija, taip pat daugelis ES valstybių, kurios yra pagrindinės Lietuvos prekybos partnerės. Tai turėtų sudaryti palankesnes sąlygas Lietuvos eksportuotojams ir sušvelninti Ignalinos atominės elektrinės uždarymo neigiamą poveikį BVP. Planuojamas viešųjų finansų konsolidavimas taip pat mažins BVP, tačiau jis yra svarbus tvariai ūkio raidai, taip pat vertinant šalies ekonomines perspektyvas ir riziką pasaulio finansų rinkose.

2009–2010 m. Lietuvos BVP sumažės atitinkamai 15,2 ir 1,5 proc. Realiojo BVP lygis iš esmės stabilizuosis, o ūkio aktyvumas turėtų sparčiau atsigauti kitų metų pirmąjį pusmetį. Atsigavimą turėtų lemti teigiami pokyčiai šalies atvirajame sektoriuje, taip pat pamažu pradėsiančios didėti investicijos. Tikimasi, kad palankesnę investicijų raidą paskatins investicijos į gamybos priemones, šalies įmonėms numatant geresnes gaminamos produkcijos paklausos perspektyvas. Tačiau privatusis vartojimas tebebus menkas. Vartojimo išlaidų atsigavimą stabdys toliau prastėjanti situacija darbo rinkoje ir planuojamas valdžios sektoriaus išlaidų mažinimas.

Prognozuojama, kad nedarbo lygis šalyje sudarys 13,9 proc. 2009 m. ir 17,7 proc. 2010–aisiais. Šių metų antrąjį ketvirtį nedarbo lygis buvo apie tris kartus didesnis negu prieš metus, sumažėjo laisvų darbo vietų, taip pat darbo užmokestis. Lanksčiausiai į pasikeitusias ekonomines sąlygas reagavo privatusis sektorius, kuriame darbo užmokestis per metus mažėjo jau pirmąjį ketvirtį. Pokyčiai valstybiniame sektoriuje buvo gerokai lėtesni, darbo užmokesčio metinio sumažėjimo tikimasi tik trečiąjį ketvirtį dėl priimtų administracinių sprendimų. Numatoma, kad darbo užmokestis ims didėti tik įsibėgėjus šalies ekonomikos augimui.

Palyginti su liepos mėn., 2009 m. kainų raidos vertinimas nekito, numatoma, kad vidutinė metinė infliacija sudarys 3,9 proc. Kitais metais prognozuojama 0,8 proc. defliacija. Rugsėjo mėn. vartotojų kainos padidėjo dėl didesnio PVM ir akcizo tabakui, tačiau jos sumažės atpigus centralizuotai tiekiamai šilumai. Uždarius Ignalinos atominę elektrinę, 2010 m. pradžioje brangs elektros energija, bet mažėsiančios gyventojų disponuojamosios pajamos turėtų neleisti įsivyrauti infliacinėms nuotaikoms.

NUMATOMA LIETUVOS EKONOMIKOS RAIDA 2009–2010 M.

	2009 m. lapkričio mėn. prognozė			2009 m. liepos mėn. prognozė		
	2008	2009*	2010*	2008	2009*	2010*
Kainų ir sąnaudų kaita (procentai, pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija (apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą)	11,1	3,9	-0,8	11,1	3,9	-2,0
BVP defliatorius	9,7	-2,0	-2,3	10,3	-3,4	0,0
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	16,4	-5,7	-6,2	18,0	-9,8	-8,1
Importo defliatorius	8,4	-11,8	3,2	8,1	-11,9	1,8
Eksporto defliatorius	11,9	-11,9	4,0	12,2	-13,3	1,8
Ekonominis aktyvumas (lyginamosiomis kainomis, procentai, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas**	2,8	-15,2	-1,5	3,0	-19,3	-5,2
Privataus vartojimo išlaidos	3,6	-15,1	-1,6	4,7	-18,2	-7,0
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	7,9	-2,4	-7,4	4,3	-2,7	-4,6
Bendras pagrindinio kapitalo formavimas	-6,5	-38,4	-0,5	-6,1	-42,2	-5,8
Prekių ir paslaugų eksportas	12,2	-18,9	4,4	11,3	-19,3	2,4
Prekių ir paslaugų importas	10,5	-30,1	3,0	10,0	-32,9	-0,9
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (procentai, palyginti su darbo jėga)	5,8	13,9	17,7	5,8	15,7	19,3
Užimtieji (procentai, pokytis per metus)	-0,9	-7,2	-5,4	-0,9	-10,2	-7,0
Išorės sektorius (procentai, palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	-11,4	-1,4	-0,3	-11,2	-0,2	1,7
Einamosios sąskaitos balansas	-12,5	0,0	0,6	-12,2	0,2	1,9
Einamosios ir kapitalo sąskaitos balansas	-10,7	4,7	5,1	-10,5	4,7	6,6

Pastaba. Lapkričio ir liepos mėn. prognozėse pateikti 2008 m. duomenys gali skirtis dėl BVP peržiūros.

* Prognozė.

** Tarp BVP sudėtinių dalių neįtraukti atsargų pasikeitimai.